

Portālā filmas.lv azartiskiem saulgriežiem visā pasaulē – kriminālfilmās un noslēpumi

Publicēts: 22.06.2022.

[Filmas.LV](#)

[Festivāls](#)

[Tiešsaistē](#)

Kadrs no filmas "Ja nebūtu šī skuķa..." (1980)

Turpinot tradīciju, Nacionālā Kino centra portāls filmas.lv vasaras saulgriežu svētkos piedāvā jau piekto tiešsaistes festivālu „Latvijas filmas pasaulē” visām paaudzēm – filmu izlasi, kas bez maksas pieejama jebkurā laikā un jebkurā vietā pasaulē, kur vien ir interneta pieslēgums. Šāgada piedāvājumā – seši azartiski kinopiedzīvojumi no kriminālkomēdijas līdz klasiskam detektīvam, programmā ietilpst arī mistisku noslēpumu apvīts vasaras stāsts bērniem.

Nacionālā Kino centra portāls filmas.lv, kas nodrošina Latvijas kinomākslas plašāku pieejamību sabiedrībai, nu jau tradicionāli vasaras saulgriežos piedāvā papildu iespēju svētku dažādošanai – filmu izlasi, kas bez maksas pieejama visā pasaulē un dažādos mobilajos ekrānos. Šāgada [tiešsaistes festivāla](#) tematiskā ievirze – sešas aizraujošas filmas „ar noslēpumu”, kriminālintrigas, detektīvistāsti un piedzīvojumi –, filmu programma visā pasaulē būs skatāma līdz 30. jūnijam.

Filma „visai ģimenei” šajā vasarīgajā izlasē ir režisora Riharda Pīka pirmā pilnmetrāžas spēlfilma [Ja nebūtu šī skuķa...](#) (1980), kuras pamatā īgaunu bērnu rakstnieka Eno Rauda stāsts. Filmā piedzīvojumu centrā ir fotogrāfijas, kurās iemūžināts „lidojošais šķīvītis”, pilsētas meitene Herta, kas ierodas ciemos pie Sabiles brālēna un māsiņas, aizaudzis jāņogu dārzs un pazudusi govys, kuru varbūt nolaupījuši citplanētieši...

Plašu popularitāti savulaik iekaroja režisora Jāņa Streiča „policijas komēdija” [Nepabeigtās vakariņas](#) (1979); tās pamatā ir skandināvu detektīvžanra speciālistu Majas Šēvales un Pēra Valē kriminālromāns, kas režisoru Streiču iedvesmoja uz brīvu un

aizrautīgu stilizāciju par „ārzemēm”. Komisku elementu izrotātais nozieguma izmeklēšanas stāsts piedāvā krāšņu policistu tipāžu galeriju un citus spilgtus aktierdarbus, uz ekrāna filmas pirmajos kadros debitē pat filmas operatora Harija Kukela takšu sugas kucīte Klāra, kurai Streičs reiz esot apsolījis „izdomāt lomu”, bet citā epizodē kā divi klusējoši aģenti hūtēs kadrā sēž divi brāļi – Jānis Streičs un Ēriks Streičs. Savu atbrīvoto pieeju materiālam režisors savulaik skaidrojis ar spilgtu metaforu – „Apspēlē peļķi, kas tev ir dota, un nemeklē tajā jūru! Palaid pa peļķi zirgus aulēkšiem, lai ūdens zib visās varavīksnes krāsās, nomet peļķē rotaļu bumbu un ielaid pliku bērniņu, lai plunčājas... nemeklē dziļumu, kur tā nav!”

Pilnīgi pretēju pieeju kriminālžanram demonstrē filma [Dāvanas pa telefonu](#) (1977, restaurēta 2018), kuras autori ir „žanra klasiķi” – režisors Aloīzs Brenčs, scenārija autors Andris Kolbergs, operators Miķis Zvirbulis. Psiholoģiskās krimināldrāmas centrā ir preču vilciena mašīnists Arnolds Pētersons (lomā lietuviešu aktieris Stasis Petronaitis), kuram krājķases kontā kāds nezināmais sāk ieskaitīt lielas naudas summas. Tikai pamazām Pētersons apjauš, ka negribot ievilkts kādā nesaprotamā noziegumā, un nolemj pats notvert noziedzniekus, bet dzīvi sarežģī arī problēmas ar šķirto sievu (lomā Helga Dancberga) un tēva audzināšanā atstātajiem bērniem – meitu studenti un pusaudzi dēlu. Svarīgā filmas epizodē iesaistīta Rīgas kinostudijas kaskadieru grupa Ulda Veispala vadībā, interesantās otrā plāna lomās – teātra režisors Oļģerts Kroders, filmas otrais operators Modris Resnais un citi.

Arī divas citas filmas šajā izlasē balstītas Latvijas literatūras klasiķa Andra Kolberga sacerētās intrigās. Pēc romāna *Ēna* motīviem uzņemta spēlfilma [Dubultniēks](#) (1986, režisors Rihards Pīks), kur galvenais sižeta pavediens ir divu bērniībā izšķirtu dvīņubrāļu negaidītā satikšanās 25 gadu vecumā. Viņu dzīves veidojušās pilnīgi atšķirīgās pasaulēs (un viena no tām ir visai krimināla), tomēr abi sajūt emocionālu saikni un nolemj kopā sameklēt savu māti. Īpašu šarmu filmai piešķir fakts, ka galvenās lomas tajā spēlē īsti brāļi – tobrīd jaunie aktieri Juris un Andrejs Žagari, turklāt Juris Žagars par Viktora lomu saņēma *Lielo Kristapu* kā gada labākais vīriešu lomas tēlotājs.

Režisora Arvīda Krieva filma [Fotogrāfija ar sievieti un mežakuili](#) (1987, restaurēta 2019) balstīta Andra Kolberga tāda paša nosaukuma romānā, tās kriminālintrigu apvij noslēpumaini mistiska atmosfēra, kuras radīšanā daudz nopelnu operatoram Dāvim Simanim (senioram). Kārļa lomā – tobrīd jaunais aktieris un kinoekrāna debitants Alvis Hermanis, epizodē redzams arī filmas scenārija autors Andris Kolbergs, bet stāsta ritējumā liela nozīme faktam, ka filma tapusi *perestroikas* laikā, - tajā daudz drosmīgu elementu, kas paplašina iepriekšējos gados nospraustās brīvības robežas.

Šāgada Jāņu izlases noslēpumainajā vasaras nakts gaisotnē lieliski iederas vēl viena Arvīda Krieva filma – populārais detektīvtrilleris [Aveņu vīns](#) (1984), kura pamatā Viktora Lagzdiņa stāsts *Nakts „Mežāžos”*. Šis kriminālizmeklēšanas stāsts balstīts klasiskā shēmā – noziegums noticis slēgtā vidē (vasaras mājā, ballītes vakarā), aizdomās turamo loks ir ierobežots, slepkava visu laiku ir kaut kur tepat... Sižets rada priekšnoteikumus spoža aktieru ansambļa izveidošanai – lomās Arnis Līcītis, Indra Burkovska, Mirdza Martinsone, Ivars Kalniņš, Pēteris Liepiņš un citi, izmeklētājs Ģirts – Alvis Birkovs.

Šāgada Līgo svētku tiešsaistes festivāls *Latvijas filmas pasaulē* veidots ar Latvijas Nacionālā arhīva Valsts Kinofotofonodokumentu arhīva palīdzību (paldies vadītājam Dacei Bušantei!), ar Latvijas Televīzijas un Kultūras informācijas sistēmu centra (KISC) atbalstu.

Visas tiešsaistē pieejamās filmas var bez maksas noskatīties ne tikai datora pārlūkprogrammās, bet arī viedtālruņos un planšetdatoros ar jaunākajām iOS un *Android* operētājsistēmu versijām.

Portāls www.filmas.lv ir arī Latvijas filmu nozares plašākā datu bāze – tur pieejama kataloga informācija par vairāk nekā 2600 Latvijā uzņemtām filmām, sākot ar 1920. gadu. Portāls tapis pēc Kultūras ministrijas iniciatīvas ar Eiropas Savienības atbalstu, tā izveidē sadarbojas Nacionālais Kino centrs un Kultūras informācijas sistēmu centrs, kas nodrošina portāla tehnisko darbību.

Sagatavoja:

Kristīne Matīsa,

NKC speciāliste filmu nozares informācijas jautājumos

kristine.matisa@nkc.gov.lv, 26129954, 67358879

<https://www.nkc.gov.lv/lv/jaunums/portala-filmaslv-azartiskiem-saulgriezjiem-visa-pasaule-kriminalfilmas-un-noslepumi>